

Uchwała komisji habilitacyjnej z dnia 29 maja 2025 roku w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie nauki o sztuce, wszczętym na wniosek dra Szymona Piotra Kubiaka

§ 1

Komisja habilitacyjna, powołana przez Radę Naukową Dyscypliny Nauk o Sztuce Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, uchwałą z dnia 29 maja 2025 roku, działając na podstawie art. 221 ust. 10 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2024 r. poz. 1571), po zapoznaniu się z recenzjami i dokumentacją wniosku, stwierdza, że **aktywność naukowa oraz osiągnięcia naukowe dra Szymona Piotra Kubiaka stanowią istotny wkład w rozwój dyscypliny naukowej nauki o sztuce** i wyraża pozytywną opinię w sprawie nadania dr. Szymonowi Piotrowi Kubiakowi stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych, w dyscyplinie nauki o sztuce. Komisja uznaje spełnienie przesłanek warunkujących nadanie stopnia doktora habilitowanego, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt 1-3 wskazanej ustawy.

UZASADNIENIE

1. Dr. Szymon Piotr Kubiak posiada w dorobku osiągnięcia naukowe stanowiące znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki o sztuce. **Monografia "Macierz. Szczecińskie muzea i sztuka dla nowego Pomorza 1910-1945", przedstawiona jako główne osiągnięcie, uzyskała wysokie oceny we wszystkich recenzjach i opiniach członków komisji habilitacyjnej.** Badania Dr. Szymona Piotra Kubiaka są szczególnie cenne dla historii sztuki i muzealnictwa nie tylko polskiego, ale i europejskiego. Główna rozprawa powstała na bardzo szerokiej i metodologicznie solidnej podstawie i na pogłębionej analizie zmierzającej w stronę kompleksowej interpretacji uwzględniającej wszelkie interakcje między różnymi instytucjami muzealnymi.
2. Dorobek naukowy dra Szymona Piotra Kubiaka, obok głównej monografii, obejmuje również **szereg innych publikacji zarówno książkowych jak i artykułów w znaczących pismach** (m.in. „Kwartalnik Architektury i Urbanistyki”, „Muzealnictwo”, „Pamiętnik Sztuk Pięknych”, „Kronika Miasta Poznania”), w **monografiach wieloautorskich oraz tekstów w katalogach wystaw.**
3. Istotnym aspektem aktywności dra Szymona Piotra Kubiaka jest **praktyka kuratorska na którą składa się z 21 wystaw**, głównie w Muzeum Narodowym w Szczecinie, w tym kilku mających swoje zagraniczne odsłony (Greifswald i Güstrow).

4. Działalność naukowa dra Szymona Piotra Kubiaka wykazuje **znaczny stopień umiędzynarodowienia**, wyraża się on zarówno w wielojęzycznych publikacjach jak i udziale w międzynarodowych projektach badawczych.
5. Całość szerokiego spektrum osiągnięć publikacyjnych i różnych form aktywności naukowej dra Szymona Piotra Kubiaka w zgodnej ocenie komisji stanowi rozległy **dorobek spełniający z naddatkiem wszystkie warunki uzyskania stopnia doktora habilitowanego**, określone w art. 219 ust. 1 pkt 1-3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

§ 2

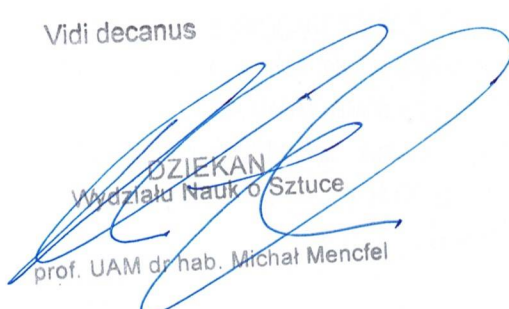
Na niniejszą uchwałę nie przysługuje zażalenie. Uchwała wchodzi w życie z dniem jej podjęcia.

Podpis przewodniczącej komisji habilitacyjnej:

Prof. dr hab. Małgorzata Omilanowska-Kiljańczyk

Vidi decanus

DZIEKAN
Wydziału Nauk o Sztuce

prof. UAM dr hab. Michał Mencfel

**Protokół z kolokwium habilitacyjnego w postępowaniu
w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk
humanistycznych w dyscyplinie nauki o sztuce, wszczętym na wniosek dra
Szymona Piotra Kubiaka**

Kolokwium habilitacyjne dra Szymona Piotra Kubiaka, które miało charakter otwarty dla publiczności, odbyło się dnia 29 maja 2025 roku przy użyciu środków komunikacji elektronicznej zapewniających transmisję między jego uczestnikami w czasie rzeczywistym.

Komisja habilitacyjna przeprowadziła je w składzie:

Prof. dr hab. Małgorzata Omilanowska-Kiljańczyk, przewodnicząca

Prof. dr hab. Agnieszka Zabłocka-Kos

Prof. dr hab. Andrzej Rottermund

Prof. dr hab. Antoni Ziemba

Dr hab. prof. UAM Piotr Korduba

Dr hab. prof. UAM Łukasz Kiepuszewski - sekretarz

(Z wyznaczonych członków komisji w kolokwium nie uczestniczyła: Prof. dr hab Dorota Folga-Januszewska)

Zgodnie z wymogami par. 7 pkt 2 Uchwały nr 134/2020/2021 Senatu Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 28 czerwca 2021 r., dotyczącej sposobu postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego, kolokwium rozpoczęło się od **prezentacji przez kandydata jego osiągnięć naukowych**.

Dr Szymon Piotr Kubiak przedstawił swoje główne publikacje od momentu otrzymania tytułu doktora. Pierwsza to monografia „Daleko od Moskwy. Gerard Singer i sztuka zaangażowana” przetłumaczona później na język francuski. Publikacja ta poświęcona jest historii obrazu, który znajdował się przez kilkadziesiąt lat w magazynie Muzeum Narodowego w Szczecinie, a który w okresie stalinowskim odgrywał ogromną rolę w budowaniu narracji o sztuce i ziemiach tzw. odzyskanych. Drugie i główne dokonanie stanowi książka „Macierz. Szczecińskie muzea i sztuka dla Nowego Pomorza, 1910 -1945”. Praca ta jest efektem pracy w Muzeum Narodowym w Szczecinie i zorganizowanych w nim wystaw m.in. ekspozycji prezentującej twórczość Ernsta Barlach. Następnie habilitant przedstawił zasadnicze wątki głównej publikacji rekonstruującej dzieje instytucji muzealnych i życia artystycznego regionu stanowiącego w zajmującym go okresie wschodnie kresy Niemiec.

W podsumowaniu wypowiedzi dr Kubiak podkreślił też specyfikę swojej praktyki dydaktycznej rozwijanej w Akademii Sztuk Pięknych w Szczecinie, która polega na zapewnieniu opieki nad teoretyczną stroną dyplomów przygotowywanych przez młodych artystów.

W drugiej części kolokwium habilitant **odpowiadał na pytania zadawane przez członków komisji.**

Prof. dr hab. Agnieszka Zabłocka-Kos nawiązując do opublikowanej stosunkowo niedawno książki Vasco Kretschmanna „Muzealny Wrocław” zapytała go o porównanie organizacji i treści wystaw historycznych prezentowanych w instytucjach stolicy Dolnego Śląska i Szczecina w okresie międzywojennym.

Habilitant przyznał, że w jego badaniach powyższe porównanie było brane pod uwagę nawet jeśli w ostatecznej postaci książki, ze względu na rozmiary i zróżnicowanie zgromadzonego materiału, nie zostało ujęte. Podobieństwa dostrzega on m.in. w filmach propagandowych powstających już w latach dwudziestych a po 1933 roku filmy kręcone na Pomorzu wzorowane były na volkistowskich produkcjach realizowanych wcześniej na Śląsku. Również w zakresie ekspozycji dostrzec można pewne istotne analogie, które ujawniają się m.in. w zakresie sposobów prezentacji sztuki sakralnej polegających na „neutralizacji” przestrzennego kontekstu.

Mimo tych paraleli habilitant postanowił w swojej książce ukazać Szczecin jako ośrodek, które budował swój wizerunek miasta północno-niemieckiego, dla którego punktem odniesienia był Królewiec czy Hamburg oraz Berlin. Ponadto ze względu na pochodzenie istotnych postaci środowiska muzealno-artystycznego Szczecina pewne znaczenie mogły mieć inspiracje płynące z Monachium i Wiednia. W takiej optyce Wrocław pozostawał poza kręgiem głównych koneksji Szczecina. W podsumowaniu tego wątku zauważone zostały też różnice w zasobach i możliwościach organizacyjnych tych dwóch miast.

Prof. dr hab. Andrzej Rottermund wysoko oceniając wszechstronność analiz przedstawionych w książce dr Kubiaka zapytał o programy edukacyjne muzeów szczecińskich adresowane do wojska - stanowiącego istotną część społeczności miasta. Drugie pytanie dotyczyło kwestii udziału tych instytucji w uroczystościach nadania tytułu honorowego obywatela Szczecina Adolfowi Hitlerowi.

W odpowiedzi dr Kubiak przywołał wystawę w sali Pomorskiego Muzeum Krajowego w Szczecinie, która pojawiła się po remoncie w 1934 roku jako wstęp do narracji całej ekspozycji. Był to tzw. Pokój Pogranicza, który zawierał prezentację ściśle propagandową. Nawiązywała ona do wystawy Muzeum Prussia w Królewcu, która budowała tożsamość Prus wschodnich jako najdalszego przyczółka niemieczyny przy granicy ze słowiańszczyzną. Otwarcie nowej edycji wystawy w Szczecinie towarzyszyła reorganizacja ekspozycji w dziele militarnym, a częścią związanych z tym uroczystości była parada wojskowa.

W związku z drugim pytaniem habilitant przywołał odnalezione w Archiwum Muzeum Narodowego w Szczecinie zdjęcie z wizyty Hitlera w Muzeum Miejskim, co ma swoje wyjaśnienie w tym, że gmach jest on najbardziej eksponowanym obiektem architektonicznym i „wizytówką” miasta od początku dwudziestego wieku. Natomiast z okazji nadania przywódcy III Rzeszy tytułu honorowego obywatela Szczecina nie została zorganizowana żadna specjalna wystawa.

Jako trzeci pytanie zadał **prof. dr hab. Antoni Ziemia**: dotyczyło ono relacji między instytucją i przedstawicielami szkoły artystycznej Bauhausu a państwem nazistowskim.

Habilitant powołując się na literaturę przedmiotu przypomniał analizę tego w jaki sposób zaprojektowane przez architektów Bauhausu budynki szkoły w Dessau były ukazywane w nazistowskich mediach jako przejaw „kulturowego bolszewizmu”. Zauważył też, że w późniejszym okresie (już po likwidacji szkoły) gdy budynki jak i osiedle robotnicze w Törten zostały przebudowane nastąpiła istotna korekta: przedstawiano to jako „tchnięcie” w modernistyczną architekturę „nowego ducha”.

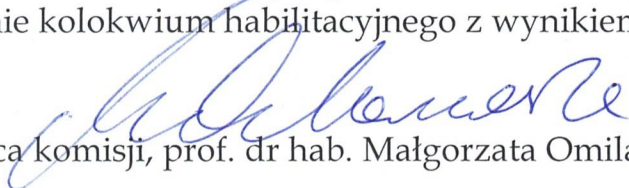
Najnowsze, oparte na źródłach badania przyniosły ogromny przyrost wiedzy na temat funkcjonowania społeczności Bauhausu w III Rzeszy. Można to omówić na dwóch przykładach. Pierwszy związany jest z osobą Fritza Ertla - modernistycznego architekta wywodzącego się z Bauhausu - ucznia Miesa Van der Rohe, który po anslussu Austrii wstąpił do NSDAP i miał pewien udział w projektowaniu budynków obozu koncentracyjnego w Auschwitz. Ponadto Ertl brał udział w likwidacji getta warszawskiego i w roku 1944 na Węgrzech prawdopodobnie był zamieszany w deportacje tamtejszych Żydów. Drugi przypadek dotyczy postaci Ernsta Neuffertha należącego do generacji „skrajnych” modernistów i znanego przede wszystkim jako autor podstawowego podręcznika projektowania architektonicznego. W epoce nazistowskiej odnalazł się jako specjalista pracujący na zlecenie Alberta Speera, dla którego opracowywał normy dla odbudowy niemieckich miast.

Ostatnie pytanie zadał **dr hab. Łukasz Kiepuszewski** prosząc o komentarz w sprawie ewentualnych analogii między funkcjonowaniem instytucji muzealnych w Wolnym Mieście Gdańsku i w Szczecinie przed 1945 roku.

Habilitant przedstawił istniejącą literaturę na temat Gdańska i przywołał przede wszystkim dwie ważne instytucje w tym mieście: Muzeum Miejskie, które było odporne na niemiecką propagandę i pokazywało też sztukę nowoczesną oraz Muzeum Historii Gdańska, które było muzeum „landowym”, podobnie jak Muzeum Prowincjonalne w Szczecinie. To drugie było zaangażowane w budowanie obrazu Gdańska jako rdzennie niemieckiego miasta. Również Polacy mieli plany na zbudowanie podobnej instytucji, ale nie zostały one w tamtym okresie zrealizowane. Porównanie tych regionów można przeprowadzić w związku z tendencją powstawania w latach 1926 i 1927 tzw. muzeów „heimatowych”, które zdradzają pojawiającą się różnych częściach Niemiec potrzebę budowania tożsamości lokalnej.

Po zakończeniu rozmowy z habilitantem **prof. dr hab. Małgorzata Omilanowska-Kiljańczyk** w zamkniętej części obrad poprosiła członków komisji o ocenę odpowiedzi na zadane pytania. Wszyscy członkowie komisji wyrazili zadowolenie z uzyskanych odpowiedzi i wysoko ocenili ich poziom (szczegóły wypowiedzi w protokole zamkniętego posiedzenia komisji). Przewodnicząca stwierdziła zakończenie kolokwium habilitacyjnego z wynikiem pozytywnym.

Podpisy

Przewodnicząca komisji, **prof. dr hab. Małgorzata Omilanowska-Kiljańczyk**

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Kiepuszewski'.

Sekretarz komisji, dr hab. prof. UAM Łukasz Kiepuszewski